

Vigtigheden af mødesteder og frivillighed

v/Evald Bundgård Iversen

Lektor og Centerleder

Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund (CISC)

Landsbytopmøde

Fynsland

Faaborg-Midtfyn Kommune

2/12 2025

www.sdu.dk/cisc

Forskning i udvikling, faciliteter og livskvalitet på landet

- Fire projekter:

- Civilsamfundet og livskvaliteten på landet (2019-2023)
- Civilsamfundets bidrag til den lokale udvikling (2022-2024)
- Kan og skal der udvikles flere selvstyrende landsbyer? (2024-2026)
- Civilsamfundets betydning for det bebyggede miljø i landdistrikterne (2025-2028)

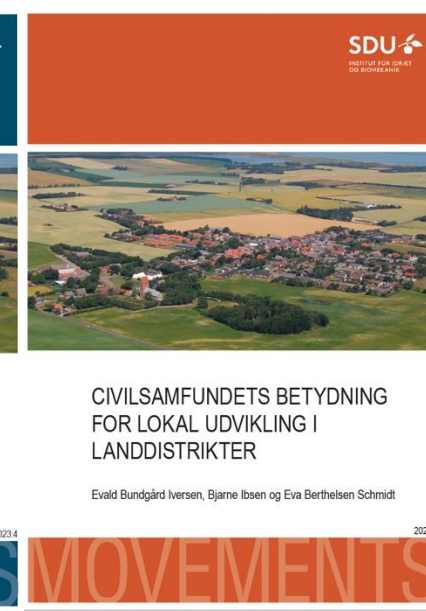
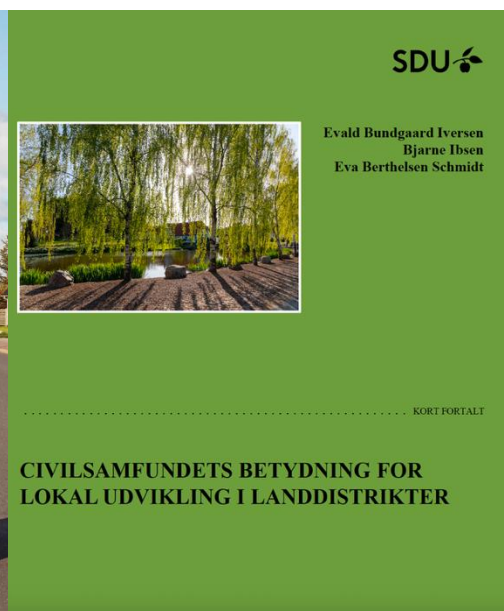

Plan- og
Landdistriktsstyrelsen

- Blanding af spørgeskemaundersøgelser, samtaler med borgere og studier af lokalområder

- Læs mere på www.sdu.dk/cisc

Indhold

1. Hvorfor er faciliteter og mødesteder væsentlige i landdistrikterne?
2. 3 grunde til at det bliver muligt at fastholde faciliteter og mødesteder i landdistrikterne
3. 3 grunde til at det bliver udfordrende at fastholde faciliteter og mødesteder i landdistrikterne
4. Vurdering af, hvor det bliver muligt at opretholde faciliteter og mødesteder i landdistrikterne
5. Spørgsmål og debat

Mødesteders rolle for livskvaliteten på landet

1. Et aktivitetssted:

- ...for meningsfulde aktiviteter...
- ...stedet hvor man mødes med og forbinder sig med andre lokale...
- ...relationerne der opstår steder man mødes er vigtige for det lokale sammenhold...

2. Symbolsk rolle:

- ...tilstedeværelse eller fraværet af faciliteter spiller en symbolsk rolle for lokalområdet...
-er lokalområdet i trivsel eller det modsatte?
- ...det kan give stolthed...men også det modsatte...
- ...både antal, men især funktion og anvendelse spiller en rolle...

(Iversen et al., 2023)

Journal of Rural Studies 97 (2023) 235–242

Contents lists available at [ScienceDirect](#)

Journal of Rural Studies

journal homepage: www.elsevier.com/locate/jrurstud

Where do we meet? Exploring how facilities and meeting places in rural areas contribute to quality of life

Evald Bundgaard Iversen^{a,*}, Michael Fehsenfeld^b, Bjarne Ibsen^a

^a Centre for Research in Sports, Health and Civil Society, Department for Sports Science and Clinical Biomechanics, University of Southern Denmark, Campusvej 55, 5230, Odense M, Denmark

^b Department of Public Health – Department of Health Services Research, Bartholins Allé 2, 8000, Aarhus C, Denmark

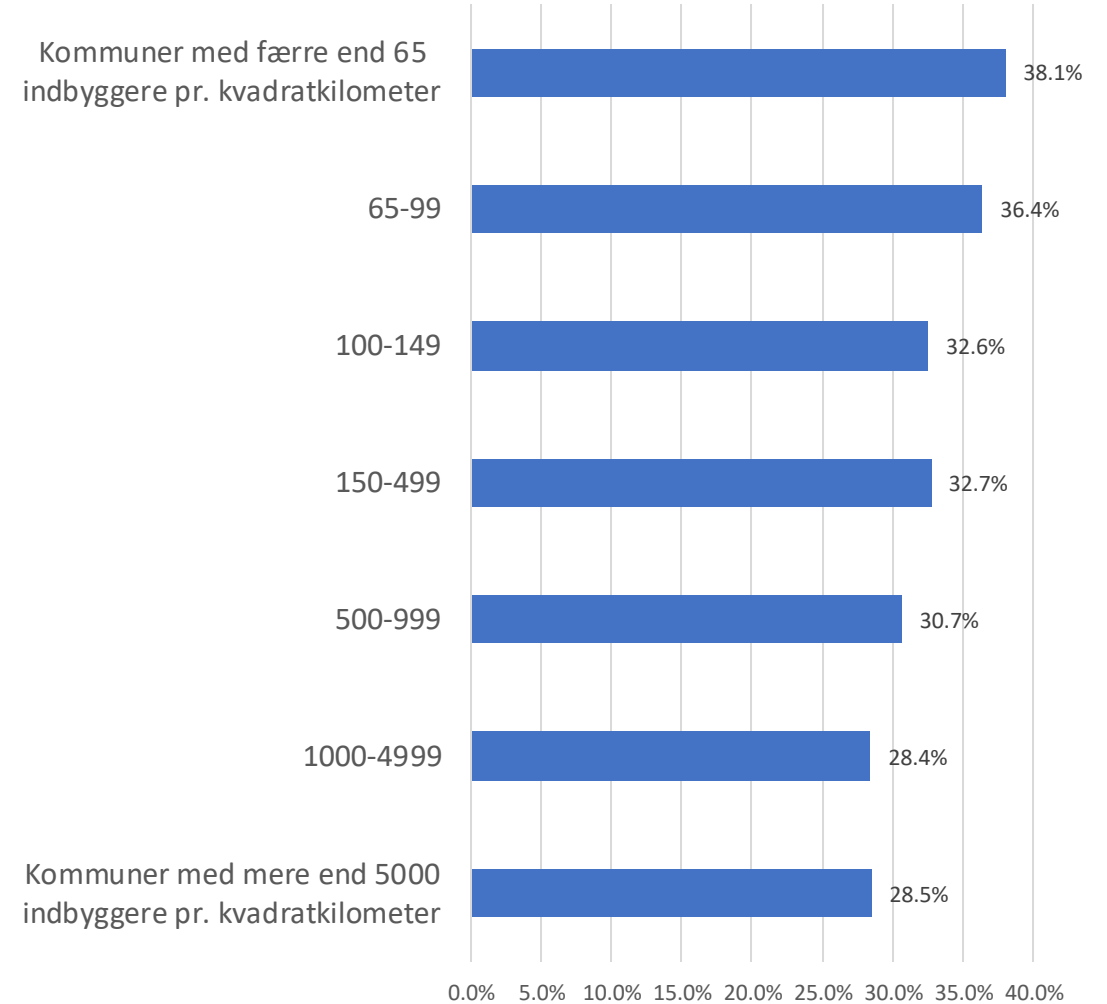
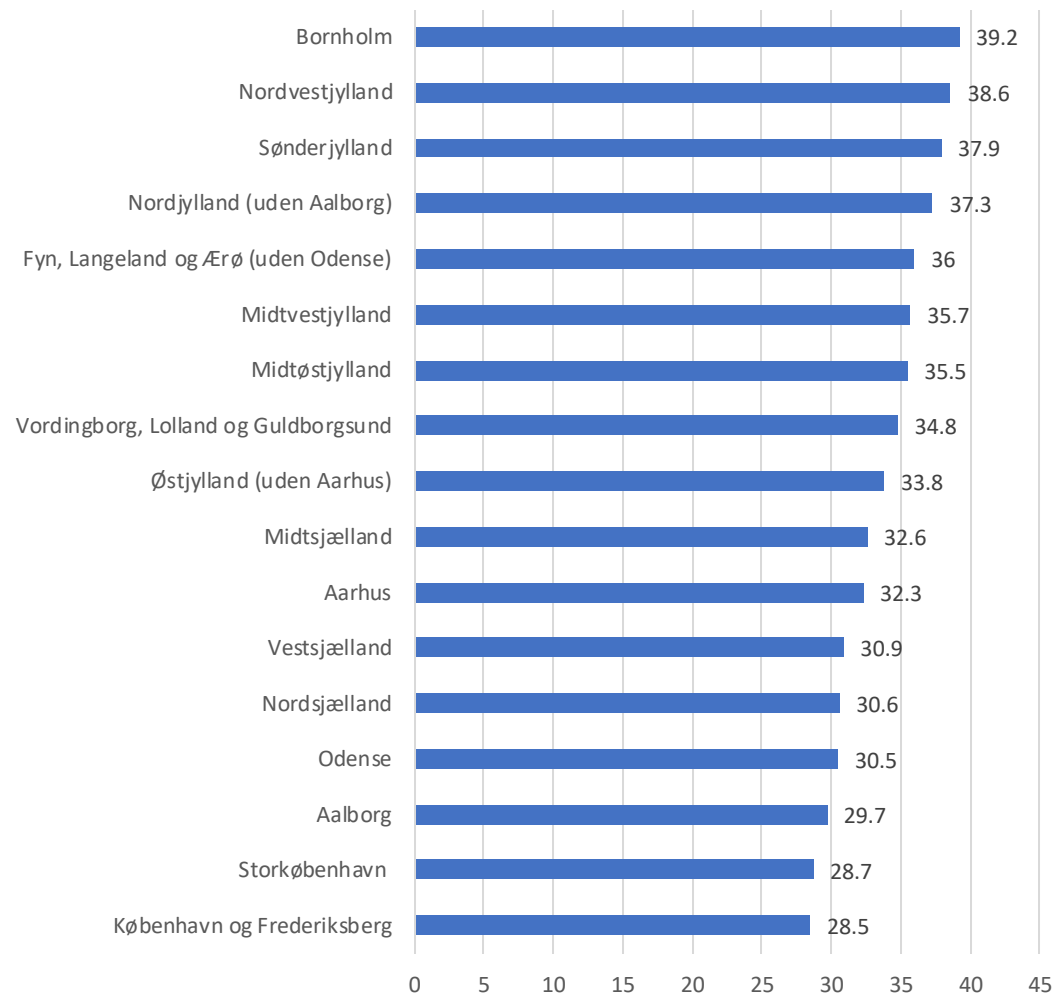
3 grunde til at det bliver muligt at holde liv i
mange mødesteder på landet

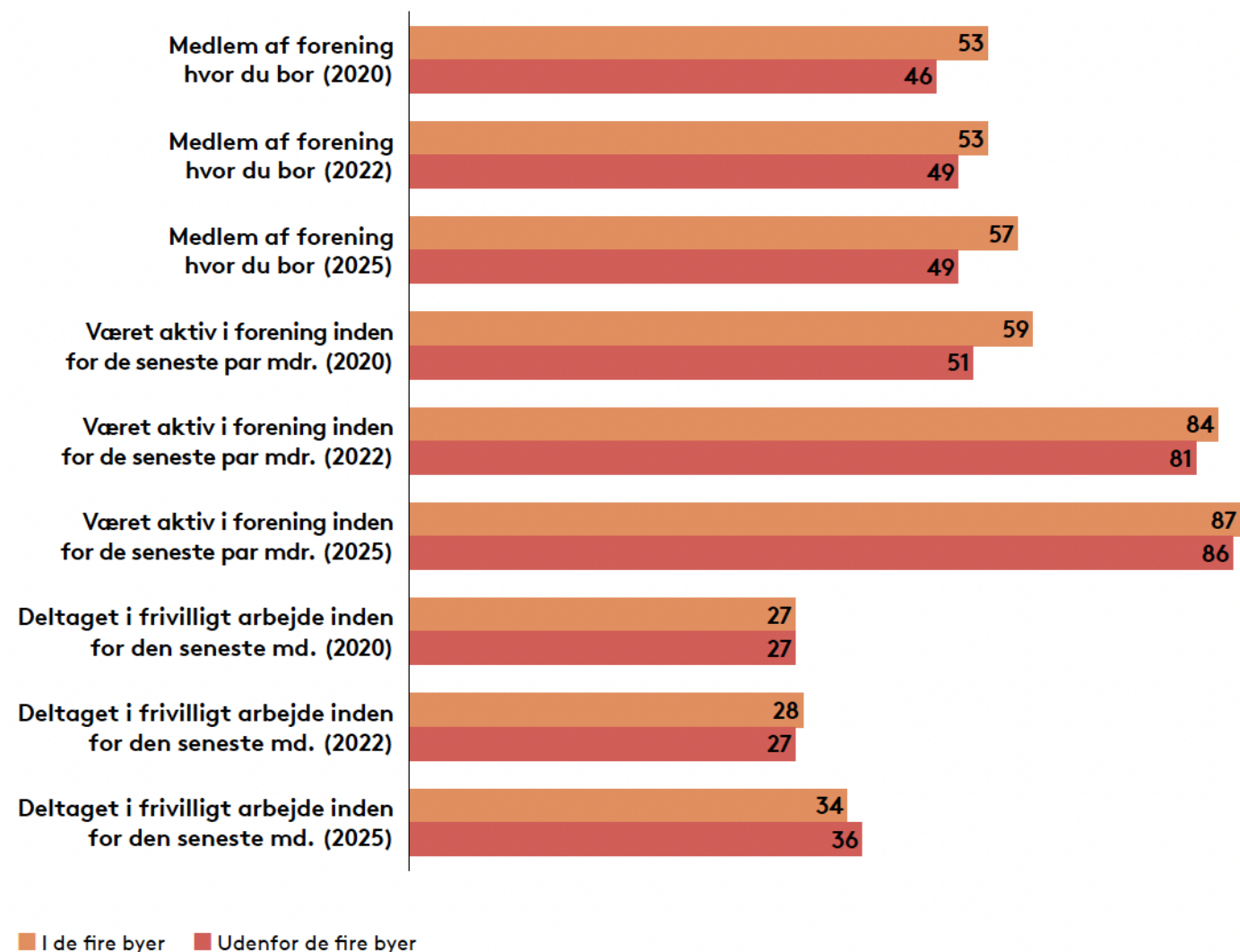
Grund 1 – frivilligheden står stærkt

- Flere i de mindre byer og landdistrikter arbejder frivilligt

Forskel på frivillighed i land og by-kommuner (Ibsen, 2024)

Foreningsaktiv og frivilligt arbejde

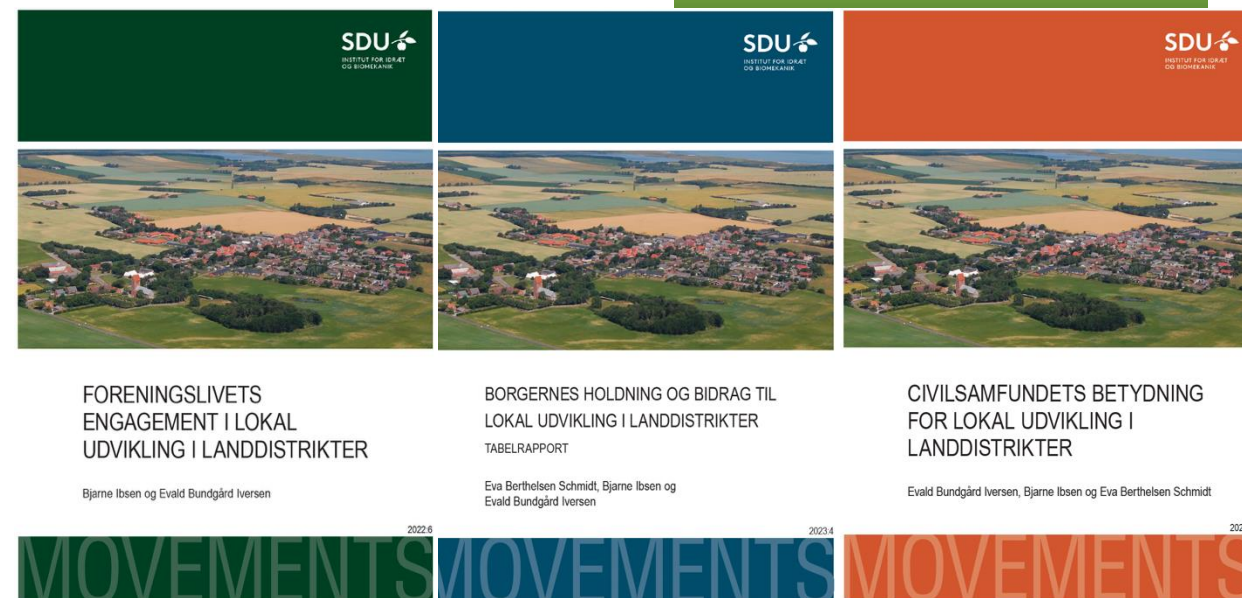
Figuren viser andelen (%) af borgerne, der er medlem af en forening, dér hvor borgeren bor; andelen af foreningsmedlemmer, som har været aktiv i en forening inden for de seneste par måneder; og andelen som har deltaget i frivilligt arbejde inden for de seneste to måneder forud for interviewet - i 2020, 2022 og 2025.

Grund 2: Flere er villige til at levere en bredere frivillig indsats på landet

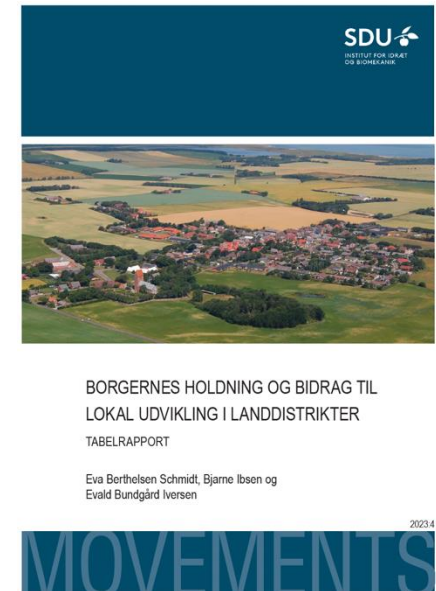

Civilsamfundets betydning for lokal udvikling

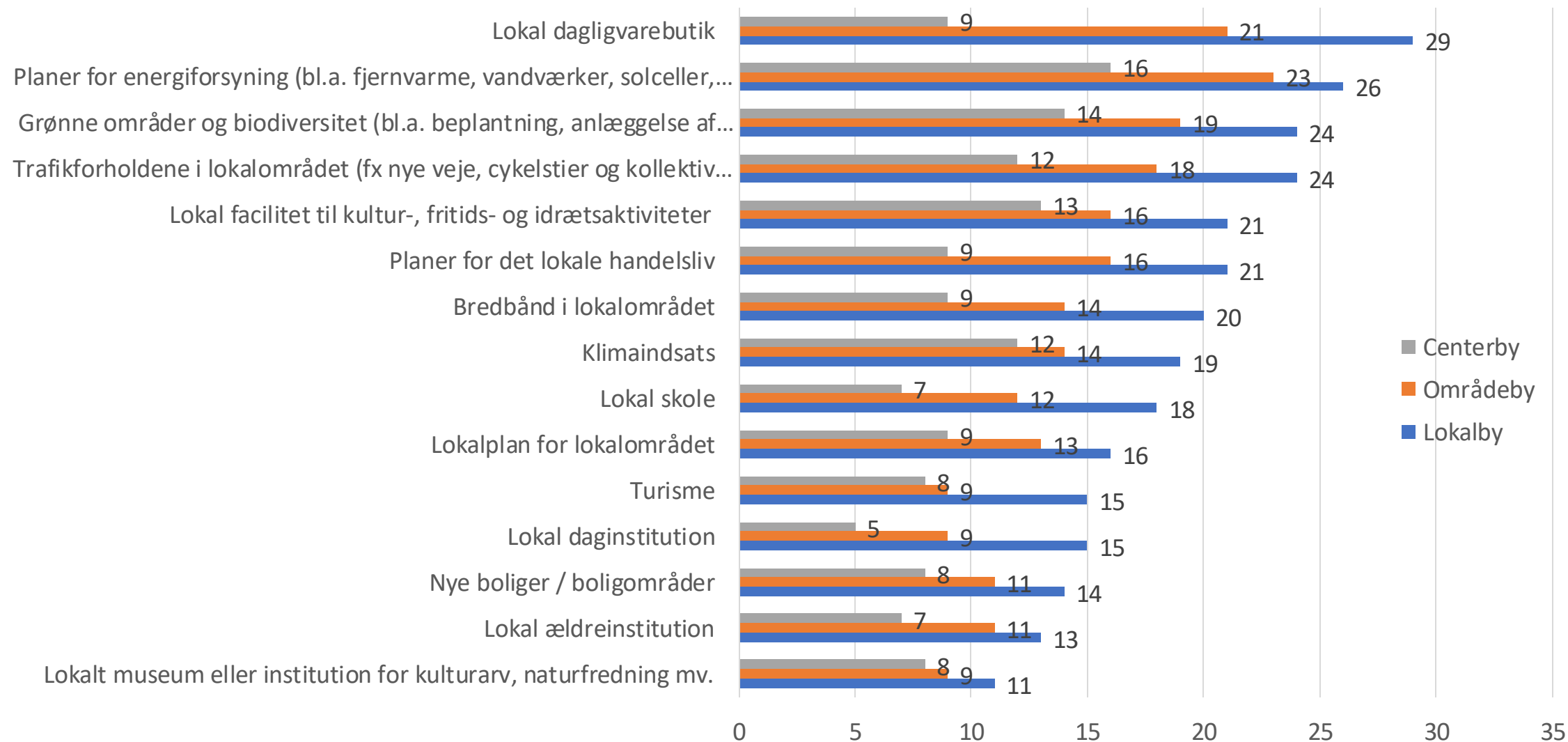
- 4 kommuner med landdistrikter geografisk spredt
- Spørgekemaundersøgelse af foreningers engagement i og holdning til at deltage i udviklingen af lokalområdet (foråret 2022)
- Spørgekemaundersøgelse af borgeres engagement i og holdning til at deltage i udviklingen af lokalområdet (efteråret 2022)
- Interviews i 8 lokalområder i 4 kommuner (n=343-1491) med repræsentanter for:
 - Lokale foreninger (Lokalråd bl.a.)
 - Lokale offentlige institutioner (især skole hvis der findes en)
 - Lokal dagligvarebutik eller anden lokal arbejdsplads
 - Lokale grupper der er engageret i lokalsamfundet

Borgernes holdning og bidrag til lokal udvikling i landdistrikter

Ville du engagere dig på følgende områder i dit lokalsamfund, hvis det blev nødvendigt? Andel som svarede 'Ja, helt bestemt'

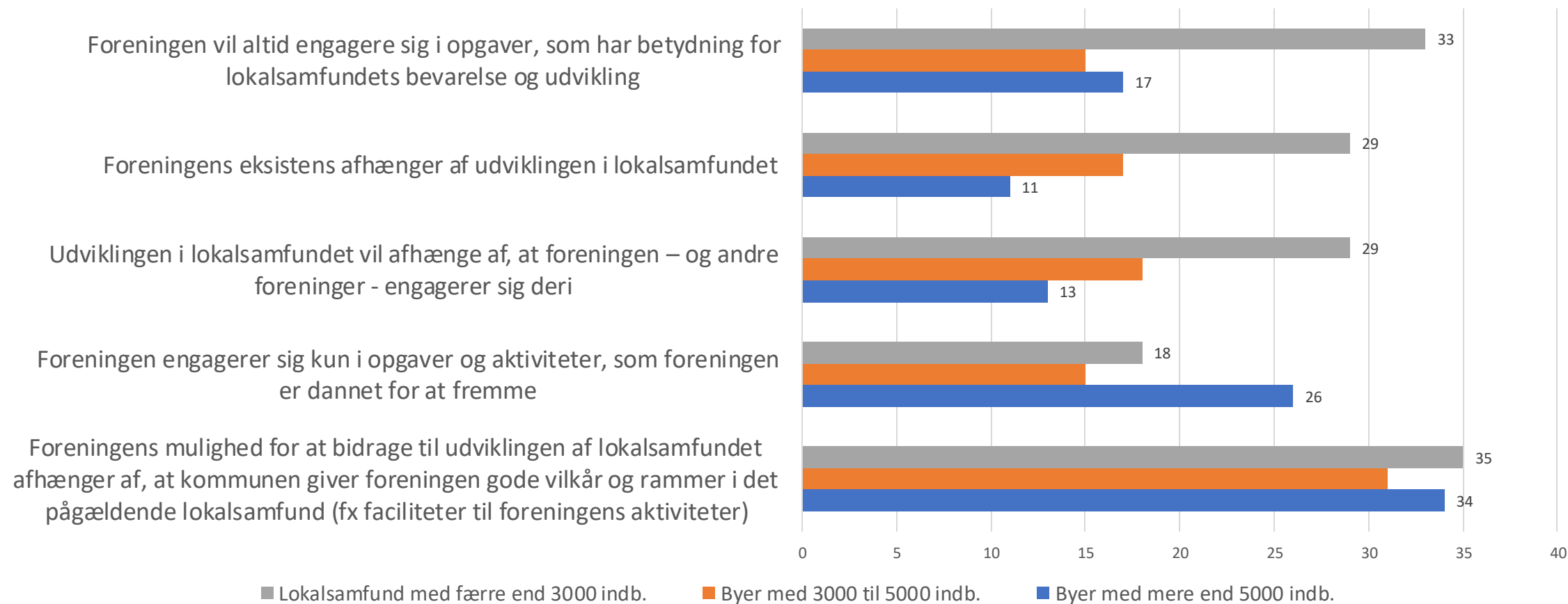
Foreningernes interesse i og betydning for lokalsamfundet

FORENINGSLIVETS
ENGAGEMENT I LOKAL
UDVIKLING I LANDDISTRIKTER

Bjarne Ibsen og Evald Bundgård Iversen

Foreningerne i de små lokalsamfund har andre holdninger til lokalsamfundets betydning og foreningernes rolle deri end foreningerne i større lokalsamfund har (andel som er 'meget enig')

Grund 3:
Civilsamfundet kan
tage over, når
kommunen slipper

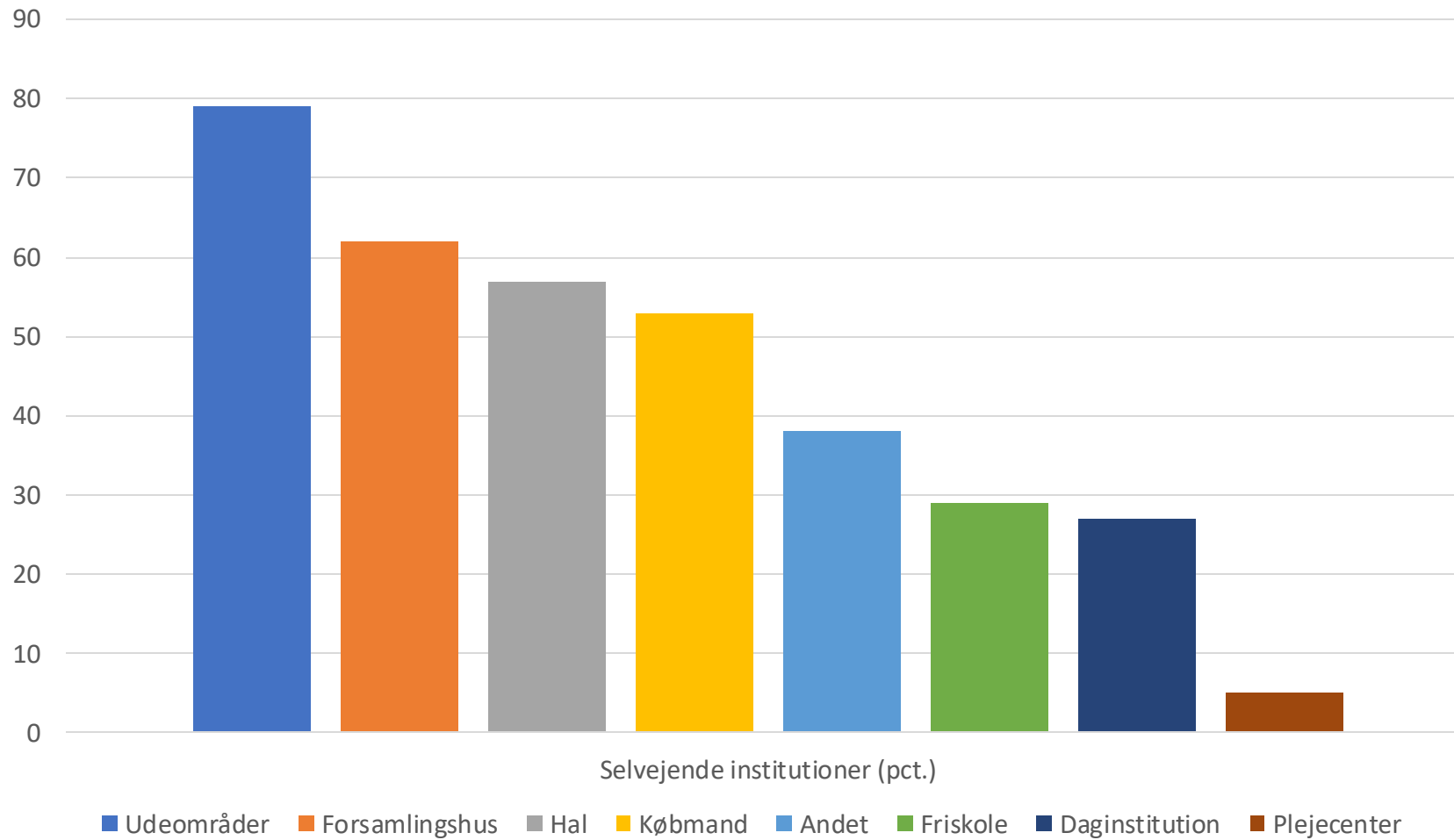
Den selvstyrende landsby

(Boserup et al., 2026)

Landsbysamfund i landdistrikter, hvor lokale borgere har påtaget sig et særligt ansvar for at bidrage til den kollektive opgaveløsning.

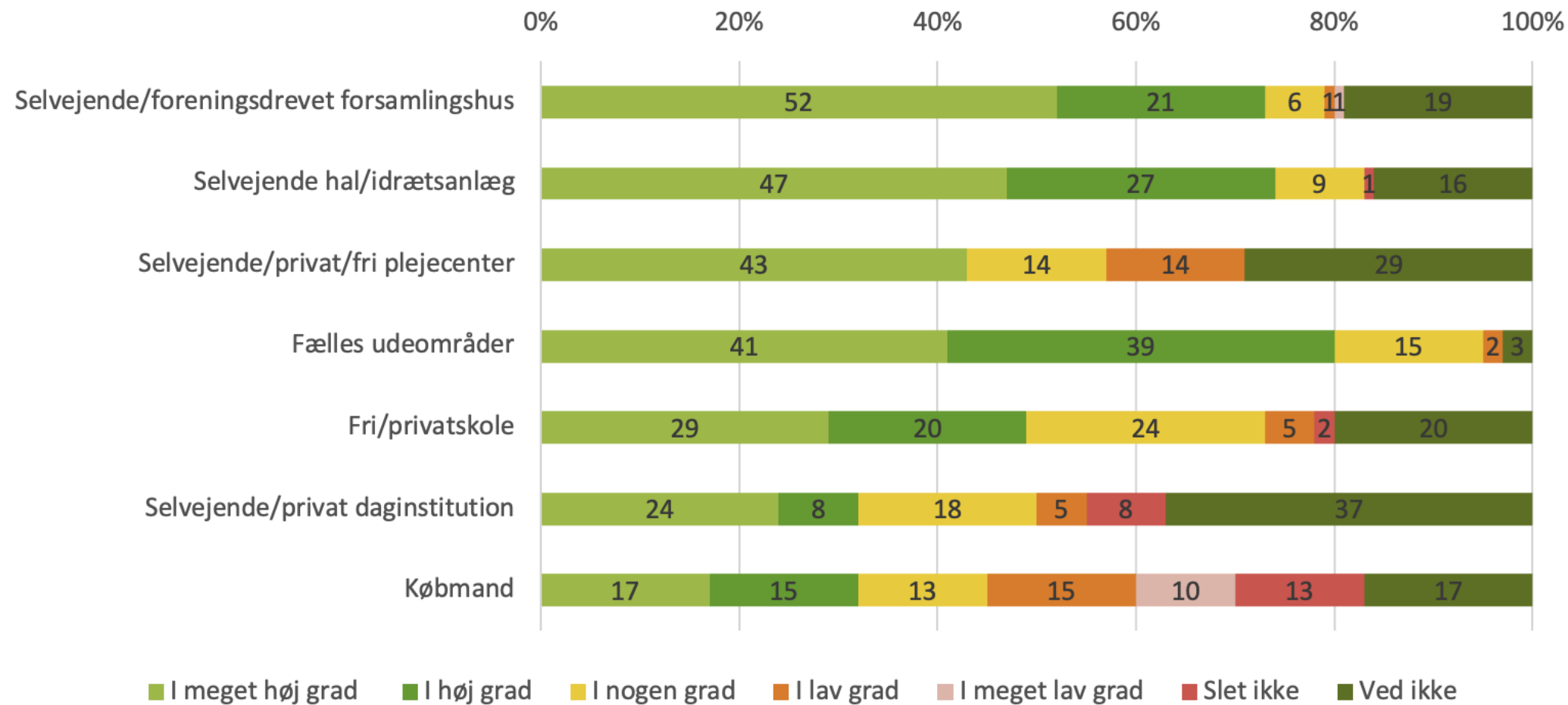
- Med *kollektiv opgaveløsning* menes her opgaver, der går ud over de enkelte foreningers eller erhvervsdrivendes umiddelbare interesser.
- Cirka 2000 borgere beliggende i et landdistrikt (mere end en halv times kørsel til et større byområde (+45.000 indbyggere)).
- 42 kommuner har svaret – og kan identificere (næsten) de fem landsbyer, som var angivet som max.

Typer af selvejende institutioner i selvstyrende landsbyer (144 landsbyer)

(Boserup et al., 2026)

Lokalsamfundets involvering i drift og vedligeholdelse

3 grunde til at det bliver *umuligt* at holde liv i
mange mødesteder på landet

Grund 1: Den strukturelle udvikling

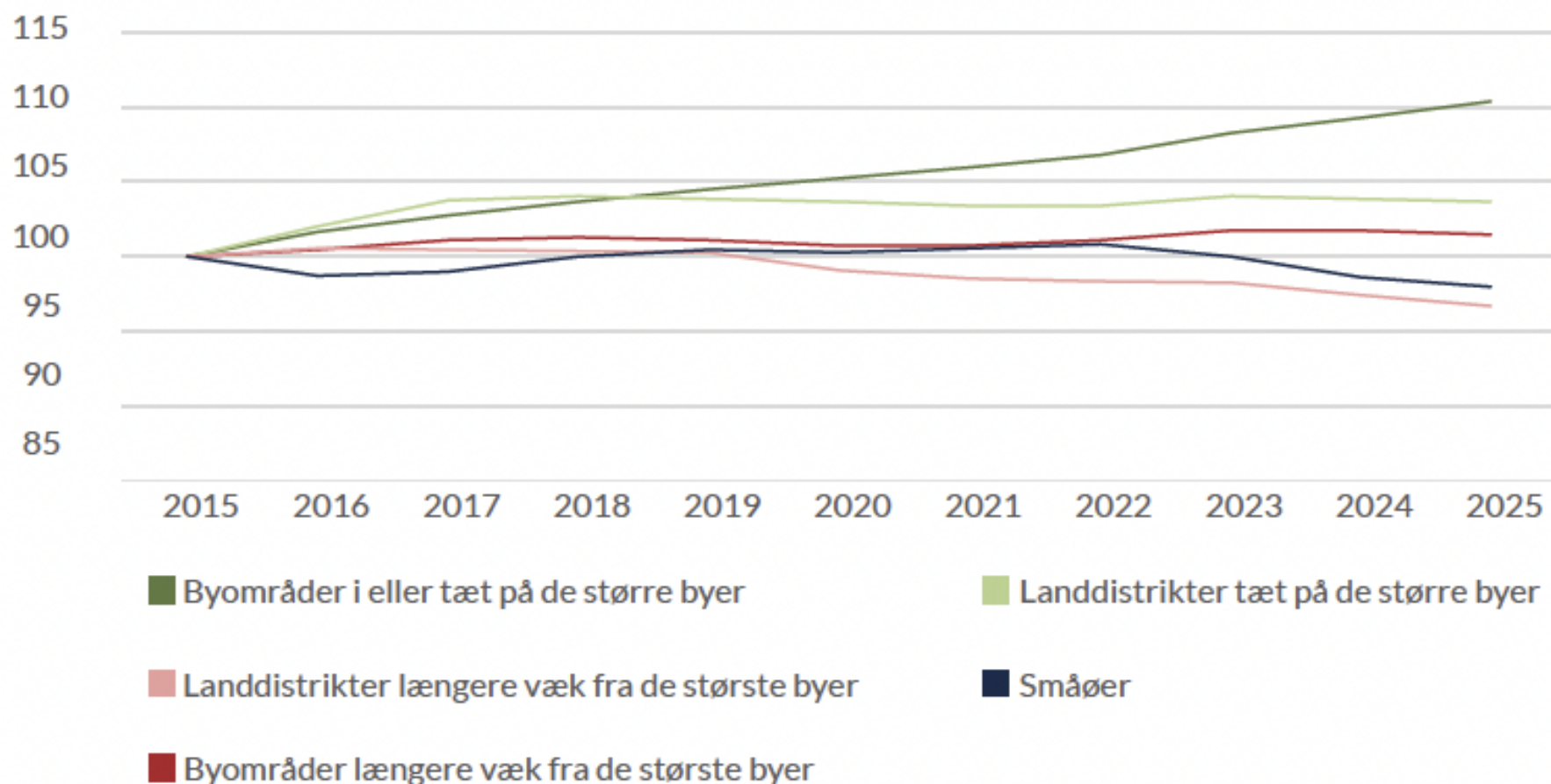
Befolkningens fordeling efter bystørrelse (pct.) (Nørgaard og Andersen, 2025)

	1920	1940	1960	1981	2000	2025
Storkøbenhavn	21	27	28	27	26	28
By > 100.000		3	7	8	9	10
By 10-99.999	17	18	20	20	20	25
By 1-9.999	11	10	11	20	22	22
By under 1.000	6	6	8	9	8	7
Landdistrikt	45	36	26	17	15	11
Hele landet	100	100	100	100	100	100

Figur 5

Udviklingen i befolkningstal fordelt på landdistrikter og byområder tæt på og længere væk fra de større byer, 2015-2025

Anm.: Udvikling i befolkningstal opgjort på basis af sognetypologi. Befolkningstallet er opgjort den 1. januar hvert år (2011 = 100).
Kilde: Danmarks Statistik (SOGN1) og Plan- og Landdistriktsstyrelsen.

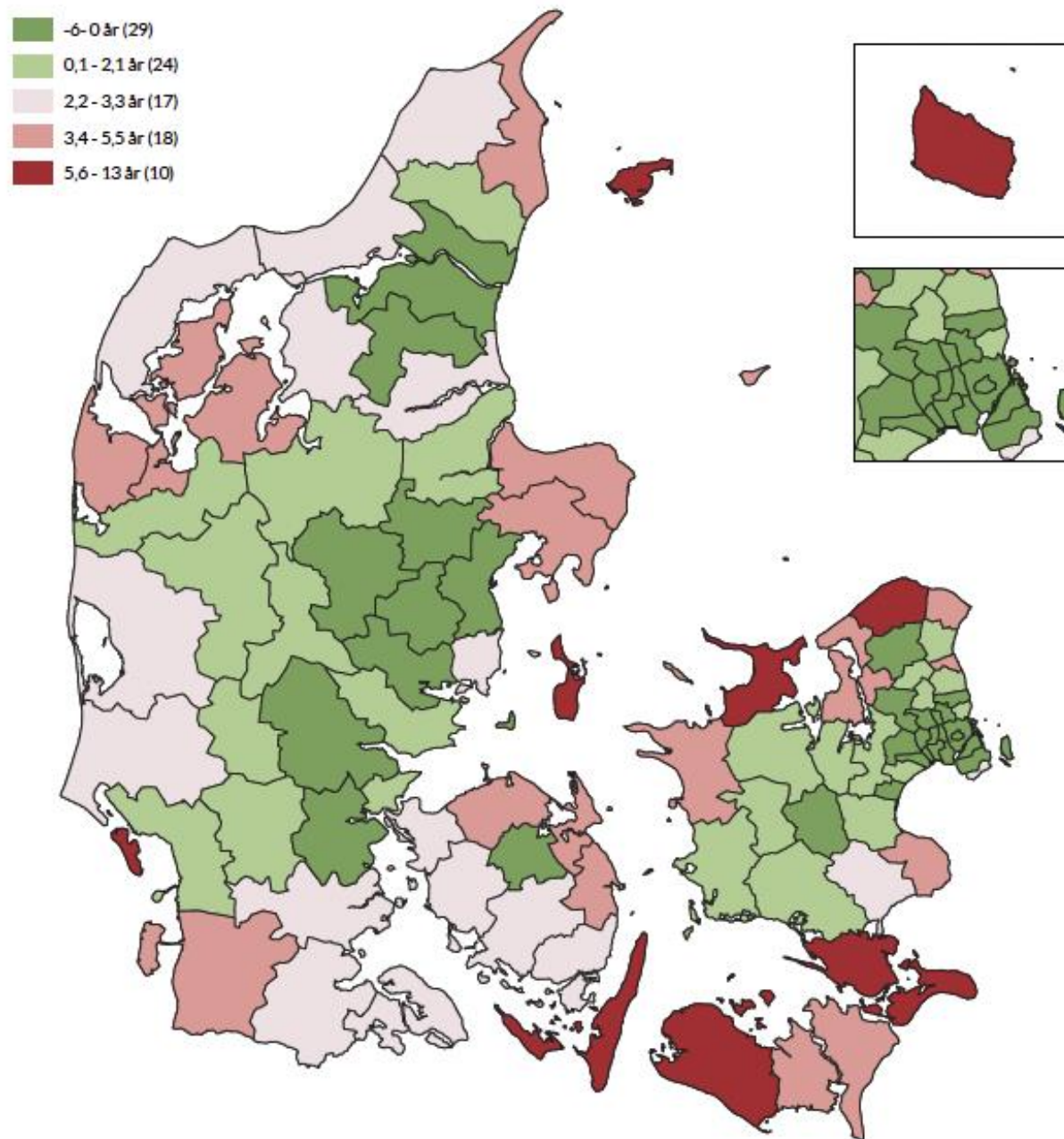

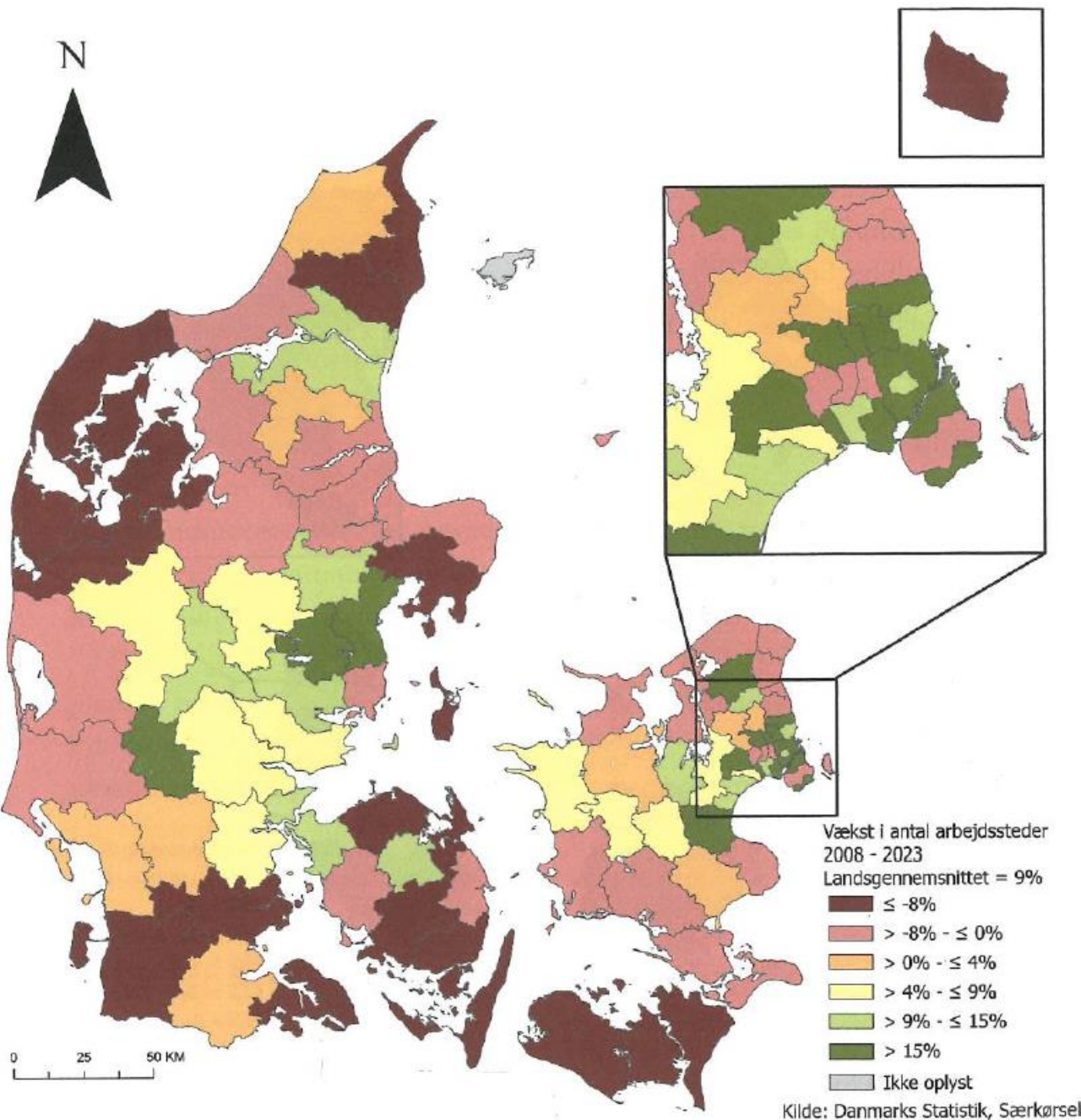
Figur 7

Gennemsnits- alder ift. landsgennem- snittet 2025

Anm.: Figuren viser gennemsnits-
alderen i kommunerne i forhold til
landsgennemsnittet på 42,6 år.

Kilde: Danmarks Statistik (GALDER)
og Plan- og Landdistriktsstyrelsen

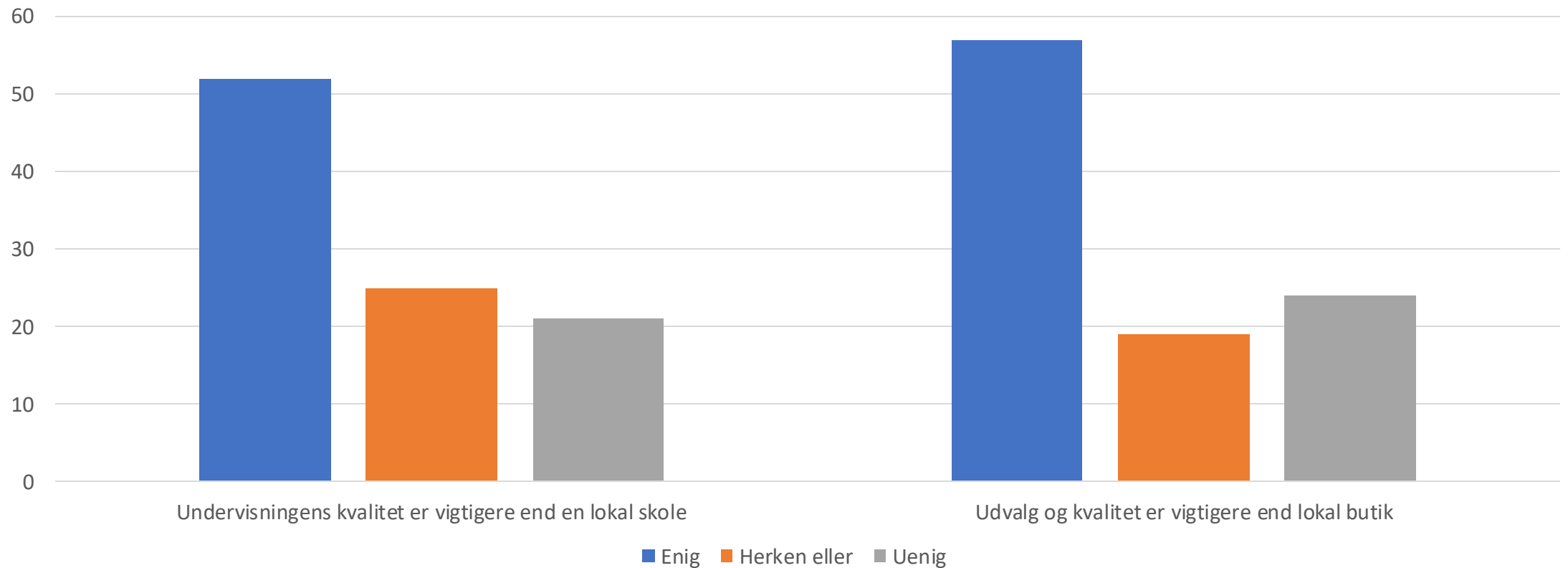
Vækst i antal arbejdssteder 2008-2023

(Lotz, 2025)

- Flere i storbyen, færre på landet
- Ændret erhvervsstruktur

Grund 2: Præferencer blandt borgerne

Holdning til lokalområde og engagement i udviklingen deraf (Schmidt, 2023)

Grund 3

Civilsamfundet kommer til kort
i forlængelse af den
strukturelle udvikling

Gør civilsamfundet en forskel?

Når arbejdspladser, dagligvarebutikker og offentlige institutioner er forsvundet.

- Kan foreninger og frivillige holde liv i det lokale?
- Er der grænser for, hvor meget civilsamfundet kan holde liv i?

Og trods den store forskellighed, har mange de samme udfordringer, bl.a.:

- Vige bosætning – især børnefamilier
- Ældre udgør en stigende andel af beboerne
- Få arbejdspladser og ofte inden for landbruget
- Svært ved at fastholde offentlige institutioner
- Svært ved at fastholde dagligvarebutikker
- Svært ved at fastholde aktiviteter for børn og unge
- Svært ved at få nye boliger – bl.a. lejeboliger

(Schmidt et al., 2023)

Hvor bliver det muligt at opretholde faciliteter og mødesteder i landdistrikterne?

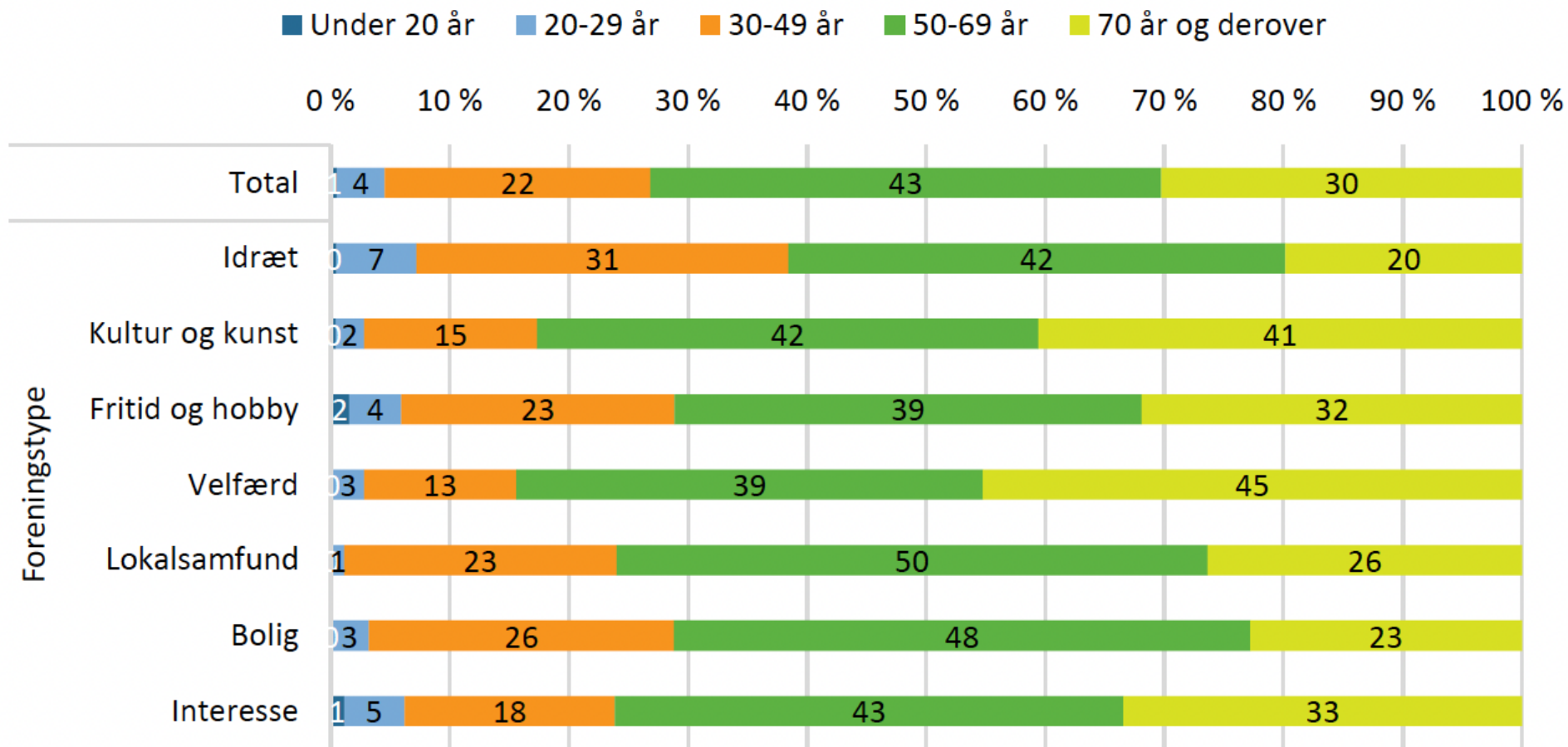
- I færre, mere selvstyrende landsbyer
- 'Smart shrinking' – de landsbyer, der evner at samarbejde om færre, men bedre mødesteder i den enkelte landsby
- I de kommuner, hvor politikerne tør prioritere mellem landsbysamfund
- Der, hvor særlige landskabelige eller humane værdier og ressourcer aktiveres

Spørgsmål?

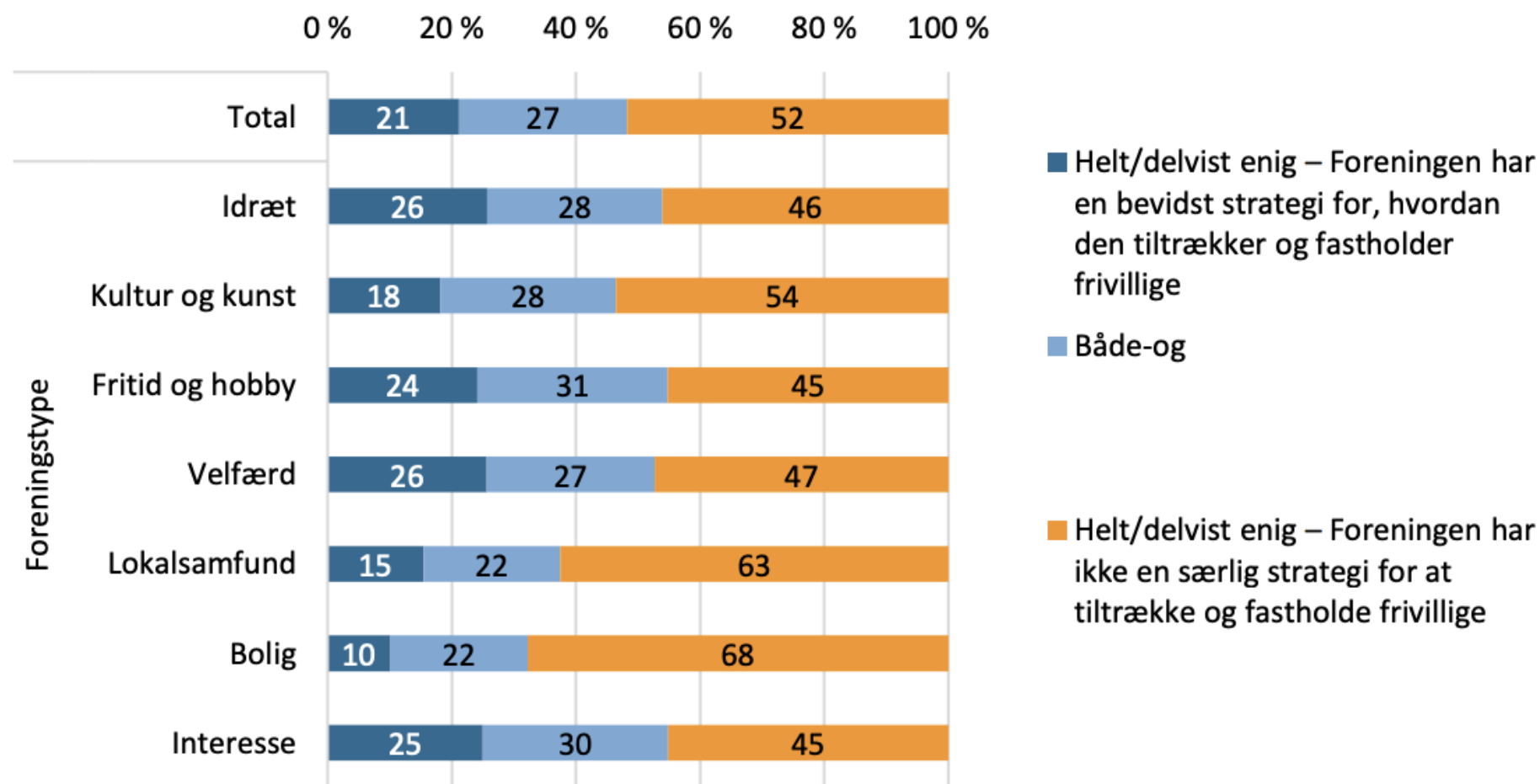
- Evald Bundgård Iversen
 - eiversen@health.sdu.dk
 - Mob. 61664866

Figur 2.3: Bestyrelsesmedlemmernes alder – fordelt på foreningstype (pct.)

Figuren viser foreningernes svar på spørgsmålet: 'Hvordan fordeler bestyrelsens medlemmer sig på tværs af alder?'. 9 foreninger, der har svaret '0' ved antallet af bestyrelsesmedlemmer, indgår ikke i beregningen. Andelen i figuren er den gennemsnitlige aldersfordeling i bestyrelserne (n=1.467).

Figur 3.9: Omfanget af strategisk arbejde med at tiltrække og fastholde frivillige (pct.)

Figuren viser foreningernes svar på spørgsmålet 'I den følgende serie af spørgsmål beder vi dig vælge mellem to modstridende udsagn, der handler om det frivillige arbejde i foreningen. Du bedes sætte kryds ud fra det udsagn, du er mest enig i'. Fordelt på total og foreningstyper (n=1.446).